

Izhaja ob 4 zjutraj.
Stane celoletno .. 142 K
mesečno .. 10
za inozemstvo .. 100
—
Oglasi za vsak mm višine
stolpca (58 mm) . 1 K
mali oglasi do 30 mm
stolpca (58 mm) . 1.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Uredništvo:
Miklošičeva cesta št. 18/2
Telefon št. 72
Operativni:
Cvetkova ulica št. 64
Telefon št. 86.
Račun kr. pošt. ček. urada
šte. 11.842.

Ljubljana, 25. marca.

Dogodki, ki so se vršili te dni na javnem shodu v ljubljanskem mestnem domu, so značilen pojav povojne psihoze množice.

Svetovna vojna je čudno vplivala na razvoj mišljenja človeške družbe. Socijalna misel je potisnjena čisto v drugo smer, kakor je bilo pričakovati. Po celi Evropi vidimo v socijalnih organizacijah mesto napredka, kase, ki ogrožuje temelje socijalizma. Vse teorije in vsi programi so odpovedali, disciplina je padla. Iz nezaupanja do voditeljev, iz nezadovoljstva in iz neumevanja težkih razmer, ki so se nujno razvile kot posledica dolgotrajne vojne, išče masa nekaj boljšega, kar bi ji moglo dati utehe ter naglo pripomoči do materialnega blagostanja. Zver, ki spremlja človeka od rojstva do smrti, prihaja sedaj neverjetno do izraza in veljave. Socijalizem in njegove organizacije razjedajo egoizem, nemoralnost in kratkovidnost ljudstva.

Človek že po svojem rojstvu ni socijalist. Pogled na malo deco, da vidiš, kako krepko je v njej izražen egoizem in kako malo ji je narava dala altruističnega čuta. Socijalno čustvo, ki kulminira v dejanjih ljubezni do bližnjega ter v podreditvi osebnih interesov splošni celokupnosti, je le sad dolgoletne in vztrajne socijalne vzgoje. Zato ni prav nič čudno, ako je pri nas tako malo socijalno mislečih in čutečih in še manj socijalno se udeležujočih ljudi.

Sola v Avstriji, kjer je vladal duh fašizma, ni vzbujala smisla za socijalno misel. Cerkev in duhovščina sta stali v službi nemškega fevdalizma. S politiziranjem v cerkvah in izven njih se je uničil v mislečih ljudeh ideal krščanstva in človeštva. Okolica, v kateri je naš človek rasel doma, je bila po naravi in po vzgoji, zlasti na deželi, vse preje kot socijalna prepričanja in instinkti nezačudenj mase. Celo večina voditeljev socijalnega gibanja je vse preje kot socijalna prepričanja in instinkti nezačudenj mase. Celo večina voditeljev socijalnega gibanja je vse preje kot socijalna prepričanja in instinkti nezačudenj mase.

Pa se čudite, da tisoči, tisoči onih, ki so organizirani v političnih strankah socijaldemokratov, narodnih socijalistov, niso socijalisti, pač pa najbrezobzirnejši egoisti, katerih ne drži prav noben program, pač pa samo instinkti nezačudenj mase. Celo večina voditeljev socijalnega gibanja je vse preje kot socijalna prepričanja in instinkti nezačudenj mase. Celo večina voditeljev socijalnega gibanja je vse preje kot socijalna prepričanja in instinkti nezačudenj mase.

Potem, ko se je sesedlo reakcionarstvo vseh vrst in medtem, ko propadajo predvojne in po njihovem vzorcu zasnovane povojne organizacije socijalizma, vidimo iz svetovne vojne nastajati v glavnem dve fronti mišljenja in razvoja evropskega ljudstva. Na eni strani pojav komunizma s proklamirano revolucijo in uničenjem vsega obstoječega ter uvedbo terorja proletarijata, na drugi strani pa razvoj moderne demokracije, katere temeljno načelo je princip socijalne pravičnosti za vse ter pozitivno delo za preobrazovanje družbe v tej smeri. Obe fronti imata pot začetno čisto jasno; njihovo delo je konsekvентno izvajanje principov dalekosežnih programov. Vse, kar se še ni odločilo za eno ali za drugo fronto, je ostalo v sredini, epoteka se sedaj na desno, sedaj na levo, kakor to narekujejo oportunistični razlogi z ozirom na instinkte mas ter nagon samoobrambe.

Komunizem je z ruskim boljševizmom svoj vrhunec že dosegel. Vse, kar bo dobrega ostalo na njem, prevzame moderna demokracija kot z velikimi žrtvami poplačan uspeh ruske revolucije. Demokracija pa je danes edina solidna in pozitivna pospeševalnica preropenja evropskega ljudstva.

Moderna demokracija je šele v povojih. Njenega razuma ne morejo zaustaviti niti poedine osebe, niti stranke. Nobenega dvoma ni, da se bodo na tej fronti našli še vsi oni, ki priznajo njena načela za pravila, četudi še danes nimajo poguma, da bi prišli za nevaležnost in trdo delo, ki je tako potrebno kot pri oranju vsake ledine. Razume se, da je — kakor kažejo dogodki, ki so nam dali povod za to razmišljanje — pot do tja še zelo dolga in trnava.

Proklamacija reške konstituantne

OSTRA OBSODBA ITALIJANSKE POLITIKE. — PRISILJEN ODSTOP ZANELLE IN NJEGOVE VLADE NEVELJAVEN. — APEL NA JUGOSLAVIJO IN VES KULTURNI SVET.

Kraljevica, 25. marca. (Izv.) Včeraj popoldne in danes dopoldne se je vršila seja reške konstituantne, ki je zbrana v Kraljevici, na na slobodnih tleh Jugoslavije izrazi svoje stališče napram nesreči, ki je zadela slobodno reško državo. O seji je bilo izlano sledeče uradno poročilo v hrvatskem in italijanskem jeziku:

«Ustavotvorna skupščina slobodne reške države, sestavljena na seji dne 25. marca 1922 v Kraljevici na podlagi volje treh petin članov, to je absolutne večine od 75 članov, in v navzočnosti 47 zastopnikov s predsednikom reške države in vlade na čelu in v navzočnosti 8 drugih zastopnikov, ki so izjavili svojo solidarnost, je po obširni debati soglasno sprejela sledečo resolucijo:

Ustavotvorna skupščina slobodne reške države konstatira, da je skupščina, izvoljena dne 24. aprila 1921 s slobodnim glasovanjem, edina zakonita zastopnica volje suverena naroda Reke in da je nobeno telo ali sila ne sme omejevali v njenih pravicah in funkcijah;

proglasa za uzurpacijo funkcij in mistifikacijo volje ustavotvorne skupščine vsako delo, ki bi je izvršil kdorkoli imenom ustavotvorne skupščine proti volji njene večine;

obžaluje, da ustavotvorna skupščina ne more slobodno delovati, ker ji preprečujejo to nenormalne razmere na Reki, kljub pogodbam, sklenjenim s kr. italijansko vlado, in zaradi katerih se mora večina konstituantne sestajati izven mej lastne države, da more imeti slobodne roke in sta ji zajamčeni življenje in osebnost varnost;

protestira svečano proti krvavim dogodkom dne 3. marca 1922 na Reki, ki jih ni povzročilo prebivalstvo Reke, ampak tuji elementi, med katerimi se je nahajal tudi poslanec italijanskega parlamenta;

Popolna anarhija na Reki

REKA BREZ VLADE. — FAŠISTI PLENJO. — NOV NAPAD NA NAŠE OBMEJNE STRAŽE. — APEL NA NAŠA VLADO.

Bakar, 25. marca. (Izv.) Po odstopu Ossolinackove vlade in razidu vojaškega sveta je Reka brez vlade. V mestu so sicer italijanski karbinerji, ki pa se drže popolnoma pasivno. Tudi od fašistovske konstituantne izvoljen podpredsednik je izdal neki proglas, v katerem pozivlja na red in mir, vendar ga nihče ne upošteva.

Fašisti in arditisti so začeli na Reki vršiti teror nad našimi ljudmi. Včeraj so aretirali g. Jelusiča, bivšega župana v Kastvu, Huberja, prvega podpredsednika Prve hrvatske štedionice in župnika Kukanico kot talce za aretirane fašiste v Sv. Ani. Poveljniku kr. italijanskih čet na Reki se je posrečilo, da je rešil Jelusiča in Huberja, župnika Kukanico pa fašisti niso hoteli izpustiti. Obenem so iskali tudi predsednika Ungaro-Croate Kopajčiča in ker ga niso našli, so uničili pisarno te parobrodne družbe. Z revolverji so vdrli tudi v Prvo hrvatsko štedionico in zahtevali, da se jim odpre blagajna, ter so odnesli denar. K sreči je bilo v blagajni malo denarja.

Zvečer so arditisti in legionarji izdali manifest, v katerem objavljajo, da je odšlo pet članov v Sv. Ano, da parlamentirajo s člani konstituantne, da pa so bili tam na divjaški način aretirani in zlostavljeni, čorda celo ubiti. Prebivalstvo se pozivlja, da masčuje to plemenito

menta, s podporo neznanega števila Rečanov. Oboroženi napad se je mogel pripetiti in izvesti neovirano, s pomočjo trgov. Italijanske kraljeve mornarice, ob pasivni asistenci znatnih vojnihi sil Italije, ki so prišle na Reko, da vzdržujejo javni red in mir v državi in njenih zakonitih institucijah;

izjavlja, da je demisijska vlada, — ki je bila izsiljena — brez zakonite in politične vrednosti in si pridržuje pravico, da o tem sklepa;

izraža polno in neomajno zaupanje predsedniku Zanelli in njegovemu kabinetu in mu nalaga, naj izvrši vse korake, ki so potrebni, da se vzpostavi na Reki normalne razmere;

izjavlja, da je večina vedno delovala na to, da vladata mir in sloga med prebivalstvom Reke, in da so nemire in nerede povzročili skoro sami tuji elementi, ki so napadli državo celo s orožjem in silo;

konstatira, da izkušnje dveh let uče, da brez energičnega in radikalnega očiščenja Reke teh elementov in njihovega orožja s strani kr. italijanske vlade, kar je slednja že ponovno obljubila, Reka nikdar ne more biti slobodna in sposobna za delo. Ne more se razviti niti politična niti ekonomska akcija, niti ni mogoče delovanje ustavotvorne skupščine niti politična in gospodarska organizacija države;

apelira na obe kontrahentni državi rapsalske pogodbe in na ves civilizirani svet, naj jamčita za konsolidacijo javnega mira, ustavnega reda in ekonomskega razvoja Reke;

preneha na trpljenje, ki še tako dolgo muči narod, ki je pošten in delaven, ki ne želi drugega, kakor da more živeti in delati v miru in da bo gospodar lastne usode.

to prelito kri in odločno zahteva satisfakcijo in napne vse sile, da se tovariši osvobodijo.

Povodom tega proglasa se je sinoči ob 23. ponoči zbralo okoli 60 fašistov in legionarjev, ki so hoteli vdreti in jugoslovansko ozemlje. Ko pa so videli, da so obmejne čete očistene, so odnehali, vendar pa še ni odstranjena nevarnost, da ne bi prodrli na Sušak. Trgovca Bolea so na Corsu aretirali štirje fašisti in ga privlekli pred Cabruno, kjer so ga pretepli, potem pa izpustili. Z Reke prihajajo neprestano vesti naših ljudi, da se fašisti in legionarji pripravljajo na napad na naše ozemlje.

Danes popoldne ob pol petih je skupina fašistov zopet napadla našo obmejno stražo pri Orehovicah; oddala je par strelcev, ker pa so se naši pripravili, da ogenj vrnejo, so se fašisti razgubili.

Umevno je, da narašča strah ne le jugoslovanskega, temveč tudi italijanskega prebivalstva na Reki. V Beograd odhaja brzojavka za brzojavko, v katerih pravijo tako posamezniki kakor cele korporacije, naj prevzame naša vlada zaščito reškega prebivalstva. Splošno vlada mnenje, da se bo to ugodilo, in to tem bolj, ker je enako prošnjo predložil beograjski vladi tudi edini legalni reprezentant Reke predsednik Zanella.

Priznanje neodvisne Albanije

Beograd, 25. marca. (Izv.) Na snodnji seji ministrskega sveta je bilo sklenjeno, da se prizna neodvisnost Albanije. Tiranska vlada je bila o tem takoj obveščena, naš zastopnik Nastaz IIIć pa je dobil ukaz, naj nastopi svoje mesto v Tirani.

Obisk rumunske kraljice v Beogradu

Beograd, 25. marca. (Izv.) Kakor doznava dopisnik «Riječ» z dvora, bo rumunska kraljica Marija dne 1. aprila prišla v Beograd. Spremljala jo bo sta najmlajša hčerka Ileana in ministar dvora Misu. Kraljica in mati bo dospela s posebnim vlakom ter bo sprejem posebno slovesen z vsemi vojaškimi častmi. Odvdeli jo bodo v stari dvor, ki bo do tedaj dovršen. Ostala bo v Beogradu nekoliko dni.

NARODNA SKUPŠČINA.

Beograd, 25. marca. (Izv.) Današnja seja skupščine je bila po prečitaniu zapisnika na predlog posl. dr. Korošca radi katoliškega praznika takoj odgodena. Prihodnja se bo vršila v ponedeljek dopoldne.

ZAKONODAJNI ODBOR.

Beograd, 25. marca. (Izv.) Dopoldne se je vršila konferenca članov predsedstva zakonodajnega odbora, na kateri je bilo sklenjeno, da se preloži seja zakonodajnega odbora na ponedeljek ob 16. uri. Glavni funkcionarji smatralo, da zakon o razdelitvi države ne bo gotov do določenega roka, t. j. 28. marca, vsled česar se pričakuje, da bo vlada potem izdala naredbo, ki postane zakon.

KRALJ POTUJE V BELJE NA LOV.

Beograd, 25. marca. (Izv.) V ponedeljek zjutraj ob sedmih odpotuje Njegov Vel. kralj Aleksander v Belje, kjer bodo niemu na čast priredili velik lov.

Aretirani fašisti prepeljani v zagrebške zapore

IZROČENI BODO NAŠI SODNIJI.

Zagreb, 25. marca. (Izv.) Sinoči je komisar Vujičić s tremi orožniki pripeljal v Zagreb onih pet fašistov, ki so jih pred-sinočnim prišli v Sv. Ani, kjer so preoblečeni prekorajili demarkacijsko črto in obkolili gostilno, v kateri je imel Zanella sestanek s člani reške vlade. Z državnega kolodvora so jih odvedli v mestne zapore, kjer so ostali čez noč. Danes dopoldne ob 11. uri so bili izročeni zagrebški policiji.

V Zagreb so prepeljali tudi njihove bombe, revolverje in bodala. Eden izmed teh fašistov ima obvezano glavo, vsi

drugi pa imajo na obrazu sledove udarcev, katere so dobili od razjarjenih Rečanov. Fašist Murolo ima obvezano glavo; on je znani organizator fašistovskega terora na Reki, obenem pa eden od glavnih voditeljev fašistov, ki so zasedli baroško luko. Aretirani Viola, Carpinelli, Bella in Duadero so poročniki italijanske vojske, ki imajo na svojih čepicah fašistovski znak z mrtvaško glavo. Preoblečeni so v slabo civilno obleko.

Ko bodo zaslišani na policiji, jih bodo izročili sodišču.

Grčija dobi Odrin

SPORAZUM NA ORIJENTSKI KONFERENCI.

Pariz, 25. marca. (Izv.) Kakor doznava vaš poročevalec od dobro poučene strani, je konferenca za orient storila danes dopoldne važne sklepe, ki se morajo smatrati kot kompromisna rešitev. Francija in Anglija sta pristali na to, da pripade Odrin Grčiji. Anglija je zato odobrila precejšnjo premaknitev bodoče grško-turške meje proti vzhodu. Sedanje rešitev je predlagala Italija.

Francija in Anglija sta končnoveljavno priznali gospodarske predprave Italije v takozvani italijanski coni.

Orientna konferenca, ki je danes za-

sedala dopoldne in popoldne, ima jetri svojo sklepno sejo.

«Tempe» izjavlja, da gre program, o katerem se sedaj razpravlja, za tem, ali obdrže Turki obe obali Dardanel, Morske ožine so zelo važne za Rusijo. List vprašuje zato Anglijo, zakaj ni e tem vprašanju razpravljal z bolj viško Rusijo, ki jo je smatrala za vredno, da jo povabi na genovsko konferenco.

Italijanski zunanji minister Sehanzer odpotuje jutri v London, da se s Lloyd Geomem porazgovori o genovski konferenci. V sredo se povrne v Rim.

Oster odpor Grčije proti evakuaciji Male Azije

VOJAŠTVO SE PRIPRAVLJA NA VOJNO NA SVOJO PEST.

Atene, 25. marca. (Izv.) Časopisje vseh strank ostro napada načrt orientne konferencie za izpraznitev Male Azije po Grkih. Splošno prevladuje mnenje, da je Grčija že preveč žrtvovala, da bi mogla sedaj pristati na izpraznitev Male Azije; tudi bi zavezniki s svojo taktiko popolnoma izolirali Grčijo.

V vojaških in civilnih uradnih krogih se soglasno izjavlja, da se Mala Azija ne bo nikoli izpraznila. Tudi če bi grška vlada sprejela zahteve zaveznikov ter ukazala evakuacijo Male Azije, bo general Papulos, vrhovni poveljnik grških čet samostojno, po vzgledu D'Annunzia, nadaljeval nacionalistično gibanje. Iz poročil iz Smirne izhaja, da cirkulirajo v vojski proglasi, kjer se častniki in vo-

jaki obvezujejo ostati v kljub vsem navodilom vlade v Mali Aziji. Ti proglasi imajo baje že čez 20.000 podpisov.

Kar se pa tiče premirja samega, se trdi, da je lord Curzon izjavil zastopniku carigradske vlade Izet paši in zastopniku Mustafe Kemal paše Jusufu Kemal paši, da bo Anglija opustila svojo nevtaliteteto ter podpirala Grčijo s denarjem in materialom, in sicer tako dolgo, da bodo Kemalisti popolnoma omagali, ako angorska vlada ne sprejme pogojev za premirje, ki jih bodo stavili zavezniki.

Na drugi strani nameravajo nacionalistični krogi v Grčiji marširati na Carigrad, ako Jusuf Kemal paša ne bi hotel podpisati premirja.

Iz ministrskega sveta

Beograd, 25. marca. (Izv.) Včeraj je bila seja ministrskega sveta, na kateri je minister za konstituantno objavil vsebino zakonskega načrta o priznanju narodnih delavcev. Načrt zakona bodo razmotrivali na eni prihodnjih ministrskih sej. Nato je ministrski svet razpravljaj o ponudbi neke ameriško-ruske družbe za gradbo železnice v naši državi. Sklenilo se je, da bo finančni minister nadaljeval pogajanja z omenjeno družbo. Tudi nocoj se je vršila seja ministrskega sveta, ki se je pa bavila zgolj s tekočimi zadevami. Med drugim je bilo sklenjeno, da se opusti sedanja poštna direkcija v Nišu, osnuje pa mesto nje tri nove in sicer v Beogradu, Skoplju in na Cetinju.

KOMPETENCA AMERIŠKIH KONZULATOV V JUGOSLAVIJI.

Beograd, 25. marca. (Izv.) Mnogo naših državljanov se obrača na ministrstvo za zunanje stvari za pojasnilo, kateri konzulati Zedinjenih držav so v naši državi pristojni za njihove posle. V informacijo zainteresiranih strank objavlja ministrstvo za zunanje stvari, da spada v kompetenco konzulata Zedinjenih držav v Beogradu ozemlje Srbije, Črne gore, Vojvodine, in županij oz. okrožij in političnih okrajev Vukovar, Split, Dubrovnik, Lastav in Sarajevo, v kompetenco konzulata v Zagrebu pa ozemlje Slovenije, Prekmurja, Medimurja in županij oz. okrožij Belovar, Zagreb, Vараždin, Virovitica, Požega, Travnik, Banjaluka in Bihać.

POTOPLJENA ANGLEŠKA PODMORNICA.

London, 24. marca. (Izv.) Pri večbi angleške voj. mornarice blizu Gibraltara je včeraj trčil torpedni lovec «Versatile» ob podmornico, ki se je tudi udeležila manevrov. Podmornica «42» se je tako z vso posadko vred potopila. V čolnu le bilo 23 častnikov in vojakov.

Predrzo izivanje bivših a. o. oficirjev

Zagreb, 25. marca. (Izv.) Pod okriljem društva upokojenih oficirjev se je vršila nocoj v separatističnem Sokolu na Wilsonovem trgu zabava bivših a. o. oficirjev. Ker so bile po mestu razširjene govorice, da bo prišlo na zabavi, kjer se je pričakovala tudi Radičeva udeležba, do protidržavnih demonstracij, se je zbrala pred Sokolom večja množica nacionalistične omladine, ki je burno zahtevala, naj se zabava prekine. Ko so hoteli omladinci vdreti v poslopje, je padlo raz oken več strelcev. Prišlo je do velikih izgrediv, ki so trajali, dokler ni dospela policija, ki je potegnila med omladinci in Sokolom kordon. Demonstracije pa so se nadaljevale do polnoči, dokler se niso udeležniki, med njimi mnogi oficirji v starih avstrijskih uniformah razšli.

FRANCOSKI KONZULAT V LJUBLJANI.

Beograd, 25. marca. (Izv.) Kakor izve vaš dopisnik, je zaprosila francoska vlada pri našem zunanjem ministrstvu, da sme osenovati v Ljubljani francoski konzulat. Naša vlada je prošnji ugodila. Za konzula je določilo francosko zunanje ministrstvo gosp. Pavla Henrija Flacha, sedaj uradnika pri francoskem generalnem konzulatu v Neaplu.

POPLAVA SAVE V ZAGREBU.

Zagreb, 25. marca. (Izv.) Radi velikega dežja v zadnjih dneh in topljenja snega na gorah je Sava začela naglo rasti. Včeraj opoldne je dosegla najvišjo mero 3.40 m nad normalo. Voda se je razlila preko nasipov in poplavlila Trnje in vse kraje do Cvjetne ulice. Med mnogimi hišami se vrši promet s čolni. Do večjih nesreč ni prišlo, ker je voda ravno tako hitro, kakor je narasla, tudi začela padati.

IGNACIJ GRUNTAR

V soboto zjutraj je umrl v Ljubljani, v svoji vili ob ulici Stare pravde notar gosp. Ignacij Gruntar. Z njim leže v grob častljiv slovenski starina iz dobe narodnega prebujanja, narodnjak onega kova, kakor so postali v današnji novi dobi tako zelo redki. Bil je ves čas iskren bojovník za naše narodne interese, podpornik vsakega narodnega pokreta, dobronik mnogih naših dijakov. Njegovo ime pa ostane trajno zabeto tudi v naš literarni zgodovini, saj je bil ves čas odkritosrčen in poštenovalec prijatelj Simona Gregorčiča, obenem pa tudi dober tovariš mnogih drugih naših pisateljev.

Ignacij Gruntar je bil sin kmečkih staršev, rojen 17. decembra 1844. leta v Kobaridu na Gorickem. Gimnazijo je študiral v Gorici, univerzo na Dunaju. Kot notar-ki kandidat je služboval v Gorici in v Tolminu, dokler ni postal samostojen notar v Kobaridu, ki je dobil največ po Gruntarjevem prizadevanju okrajno sodišče. Iz Kobarida se je preselil v Logatec, kjer je ostal do leta 1893, ko je odšel v Ribnico. Leta 1914. je opustil notarstvo in se preselil iz Ribnice v Ljubljano, kjer je imel svojo vilo v ulici Stare pravde št. 6. Tu je živel mirno v zatišju do svoje smrti.

Gruntar in Gregorčič sta bila sošolca na gimnaziji in sta že tam sklenila tesno prijateljstvo, ki ju je vezalo celo življenje. Zlasti v svoji nesreči je imel Gregorčič v Gruntarju vedno krepko moralno in tudi materialno oporo. Ko je živel Gruntar v Gorici in v Kobaridu, je bil mladi kaplan Gregorčič njegov vsakdanji gost. Z njim je zahajal v Gruntarjevo hišo tudi njegov idealni župnik Jekše. Ko se je preselil Gruntar l. 1879. v Logatec, mu je zložil Gregorčič prekrasno prigodno: «Slovo in naročilo», v kateri mu želi, da naj med slovenskimi brati uresniči zlate vzore kot narodnjak in poštenjak, naj seje v srca ljubljanih rojakov seme plemenitih rož.

«Ti učenost s krepkosti združi, kot solnce strinja luč in moč, s tem domovini zvesto služi nevtruden za njo dan in noč.

Značajan sam še v ljudstvu značaj ozivljaj, goji in krepčaj, na to mi prvo skrb obračaj, to naša je naloga zdaj!»

Gruntar ima največ zaslug, da je S. Gregorčič izdal za novo leto 1882. «svojo »zlati knjigo«, ki je doživela naravnost nepričakovan uspeh. Bil je njen založnik. Ko je duhovščina Gregorčiča preganjala, mu je bil zopet Gruntar iskren tolažnik, ter je založil pesnikovo «V obrambo», ki je izšla kot ponatis iz «Ljublj. Zvona». Gregorčič je večkrat obiskal svojega prijatelja v Logatec in pozneje v Ribnici. In ko je na podlagi bogate inimne korespondence z Gregorčičem in Gruntarjem sestavil Anton Burgar Gregorčičev življenjski, ga je založil zopet Gruntar leta 1907. Pisma je priobčil in komentiral Izidor Cankar v «Dom in svet»; ostanejo trajen zanimiv dokument za poznavanje naših literarnih in kulturnih razmer iz polpreteklo dobe.

Poleg Gregorčiča je občeval Gruntar mnogo in prijateljsko z mnogimi drugimi takratnimi slovenskimi umetniki, zlasti z Erjavcem, Krilan-Paglarjem in skladateljem Kocijančičem. Vedno se je živahno zanimal za vse nove pojave našega kulturnega življenja.

Zlasti agilno je bilo delovanje notarija Gruntarja v Logatecu, kjer je bil pravi poživljajoči element, ki je bil povsod zraven, dal inicijativo za vse, moglo in pomagalo za dejanji in nasveti pri vsaki priliki, kjer je šlo za ljudstvo, za napredno kmetijstvo ali za družništvo. Da se je logaška posojilnica ustanovila že leta 1888. in da je tako dobro uspevala, gre v prvi vrsti zasloga njemu. Tudi družabno življenje se je takrat prijetno razvijalo, ko je bil Gruntar v Logatecu. Sodeloval je pri vseh koristnih prireditvah. Bil je predsednik odbora za Jurčič - Tomšičovo ustanovo in je spravljal pokonci notranjosti Jurčičovo slavnost, ki je narodni stvari mnogo koristila. Koliko koristnega pa je napravil za svoj

rojstni kraj Kobarid, to vedo pa samo njegovi ožji rojaki.

Svoj narodni duh je pokazal pokonik tudi v oporoki, kjer se je spomnil mnogih narodnih društev, predvsem tudi Sokola, katerega navdušen član je bil vse življenje. Kobarški Sokol je vodi v svoji zlati knjigi kot častnega člana.

Mi vsi bomo ohranili trajen in hvalen spomin na značajnemu in narodnemu možu.

Politične beležke

+ Nov narodni poslanec. Demokratski poslanec za kruševski okraj, Vasić, je odložil svoj mandat. Mesto njega pride v zbornico Dragoljub Todorović, učitelj v Trsteniku.

+ Nova funkcijonarja radikalnega kluba. Mesto Ace Stanojevića, ki je odložil poslanski mandat, bo izvolil radikalni klub za svojega predsednika Ljubo Jovanovića, za podpredsednika pa Marka Gjurčiča, ker je postal Zarko Miladinović minister.

+ Češkoslovaške manjšine v Jugoslaviji. Kakor se iz Prage brzojavno poroča, es bodo med češkoslovaško in jugoslovansko vlado v kratkem vršila pogajanja o pravnem položaju čeških in slovaških manjšin v Jugoslaviji.

+ Redukcija uradništva in bosanski Srbi. Srbska šovinistična «Srpska Rijeka» v Sarajevu se tudi peča z redukcijo uradništva in zahteva glede Bosne sledeče metode pri zmanjšanju uradništva: 1.) Ne sme se v Bosni reducirati niti eden Srb ali Srbinja, ker jih ni niti 20% vzprijeto protisrbske politike rajne Avstro - Ogrske. 2.) Vsi javni ali tajni pristaši separatističnega Hrvatskega bloka naj se brez usmiljenja poženejo iz državne službe. 3.) Naj se odslovi vsi oni, ki niso popolnoma večji srbskega jezika v pisavi in govoru. 4.) Naj se brezobzirno odslovi iz državne službe vsi oni, ki so se v preteklosti odlikovali kot neprijatelji Srbov in naše svobode in na kakršenkoli način pregrešili nad našim narodom, državo ali dinastijo Karadjordjevićev. 5.) Naj se odslovi vsi oni, ki surovo postopajo z našim kmetom in ki ne razumejo njegove juše.

+ «Slobodna Tribuna» o hrvatskem memorandumu. O dilemi, v katero je prišel Hrvatski blok s svojim ponosnim memorandumom, piše «Slobodna Tribuna» v uvodnem članku in pri tem med drugim navaja zanimivo konstatcijo glede zgodovine te blokaške spomenice. Pravi, da je vodstvo Hrvatskega bloka v svojem lastnem krogu bilo oster boj in da je memorandum na Pašića bil plod zmage stališča «skupnosti interesov» s Srbijo in neapeliranja na tujino. Toda Pašić je prešel s popolnim ignoriranjem preko te spomenice, kar bo brez dvoma druzilo in jabilo ekstremiste v bloku. Pričakovati da nam je vsled tega nove postritve položaja in morda tudi spopada.

+ Izdajalci na delu. Kakor se beograjski «Demokratiji» iz Trsta poroča, je zastopnik hrvatskih emigrantov bivši avstrijski major Stipetić z nekaterimi svojimi tovarišev imel v Opatiji sestanek in razgovor z Mussolinijem, vodjo italijanskih fašistov. Razgovor se je nadaljeval pozneje na Dunaju, kamor sta prišla tudi plačbenika Jovan Plamenac in Marko Petrović z nekaterimi zastopniki «make-donstvujuščih» v Sofiji in z agenti madžarske vlade. Predmet posvetovanja je seveda pripravljanje «akcije» proti naši državi.

+ Madžarske volitve in Mala antanta. «Magyar Hirlap» poroča, da so diplomatični zastopniki antante v Budimpešti dobili od veleposlaniške konference iz Pariza nalog, naj nadzirajo bodoče volitve na Madžarskem. Sna-tru se, da se je to zgodilo na zahtevo Male antante, katere se je nedavno v neki energični noti postavila na stališče, da te volitve niso intencije zadeva Madžarske, nego srednjeevropske vprašanje, ker se vrše pod devizo: za kralja ali proti njemu. Mala antanta pazi na to, da ne pride do novega karlističnega puča, ki bi mogel zane-titi celo srednjo Evropo. Mala antanta se ne boji, da bi karlisti izšli iz volitev kot zmagovalci, lahko pa bi se zgodilo to, da Gömbös izvede volitve za svojega kraljevskega kandidata — Albrehta Habsburga, ki pa bi bil za madžarske sosedje ravnotako nesprejemljiv kakor Karel.

+ Tipično radiševstvo. Silna Kom-fuznost Radičeve stranke se odkriva v nešteto primerih. Ena izmed takih slik, iz katere gleda tipičen Radič, se nam odkriva v zadnji številki lista «Dom». Tam beremo članek o posetu Radičevih emisarjev v Brčku, članek, v katerem se hvali in slavi kot sijajen človek in iskren hrvatski patrijot ravnatelj Hrvatske posavske banke, ki je prvi sprejel pod svoj krov zastopnike in agitatorje Radičeve stranke. Toda v ravno isti številki «Doma» se bere tudi članek «Jadi bosanskih kmetov», v katerem se napada banka, kateri stoji na čelu imenovani ravnatelj, da strahovito odira kmete, računajoč jim po 25 % obresti.

+ Visoka politika voditelja fašizma. «N. W. Tageblatt» prinosa izjave Mussolina, ki pravi, da se fašistovske organizacije trudijo, stopiti v tesnejše prijateljske stike z Avstrijo in Nemčijo. Mir toliko časa ne bo zavladal na svetu, dokler se Avstrija ne združi z Nemčijo. O konferenci v Genovi se je izrazil Mussolini zelo skeptično, češ, da bo tudi ta ostala kakor vse druge brez uspeha.

Po svetu

— Agrarna reforma v Rumuniji. Na temelju agrarne reforme, ki jo je parlament leta 1921. odredil, je vzeto v Rumuniji veleposestnikom 2.224.588 ha zemlje. Veleposestniku se pripisuje največ 200 ha v predelih, kjer je prebivalstvo gosteje naseljeno — v Besarabiji le 100 ha —, 300 ha zemlje, kjer je srednja gostota, a 500 ha v koloniziranih predelih tako n. pr. v Erdelju in v Bukovini. Kjer pa je mnogo vinogradov, tam se pušča lastniku le 100 ha. Na osnovi tega zakona bo zemlja v stari kraljevini razdeljena v dve kategoriji, in to na skupino posestev, manjših od 100 ha, skupaj v izmeri 4.369.773 ha in skupino veleposestev s preko 100 ha, skupaj 3.905.227 ha. Agrarni zakon ima tudi novo uredbu takolimenovanih vzornih gospodarstev, v skupni izmeri 30.000 ha. Odškodnina razlaščenega zemljišča se bo izplačala prejšnjim lastnikom v teku 20 let; kmet, ki odplačuje dodeljeno mu zemljišče, plača le kapital, a obresti država.

— Uredba novega pravopisa v Bolgarski. Bolgarski minister prosvete je predložil 17. t. m. sobranju načrt zakona o novem bolgarskem pravopisu, spremeni naj se nekatere pravopisne določbe, ki so vsekakor zastarele, sorodne onim, ki so jih odpravili boljševiki v Rusiji. V načrtu se predlagajo zelo drakonična sredstva, s katerimi se naj onemogoči nadaljna raba starega pravopisa. In sicer se bodo dnevniki in periodične tiskovine prepovedale v roku 1. do 3. mesecev, ako se bodo še nadalje držale starega pravopisa. Državni uradniki, ki bi se posluževali starega pravopisa ali bi kaj natisnili v njem, bodo kratkoma odpušteni iz službe. Privatne osebe, upravitelji tiskarn ali izdajatelji, ki bi tiskali knjige, brošure in drugo s starim pravopisom, se bodo kaznovali z zaporom od enega do treh mesecev in denarno kaznijo od 5 — 20.000 levov, tiskovine se zaplenijo, tiskarne pa zapro za 1 do 2 meseca.

— Proces proti madžarskim pučistom. Pred budimpeštanskim kazenskim senatom so se te dni začele obravnave proti vodjem zadnjega karlističnega puča na Madžarskem, grofu Andrássyju in tovarišem, ki so zatoženi ogroženja obstoja vlade. Madžarsko časopisje javlja lakonično: «Izmed obtoženih je bil pri obravnavah navzoč osebno samo dr. Gratz». Kje so pa drugi? Mislimo, da se jim ni treba bati. Obsojeni itak ne bodo, saj je ves proces insceniran le zaradi lepšega, da se vlada malo opere pred Evropo.

— Angleška vojska na kopnem. Po daljši debati je angleška spodnja zbornica te dni sprejela predlog vlade, naj se stanje angleške kopne vojske do-loči za mirne čase z 250.000 možmi.

— Cambon odstopil. Predsednik veleposlaniške konference v Parizu Jules Cambon je iz zasebnih ozirov podal demisijo. Njegov naslednik bo najbrže francoski poslanik v Rimu Barrere, ki zato baje ne bo vodil francoske delegacije v Genovo.

— Poplavljeni Benet. Vsled neobičajno hudega južnega vetra, ki je povzročil velikanske valove, je morje povzročilo poplavo trg sv. Marka v Benetkah in vse nižje dele mesta. Po Benetkah par dni ni bilo mogoče hoditi po suhem.

Prosveta

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE.

Drama.

Nedelja, 26. marca: «Hamlet». Izv. Ponedeljek, 27. marca: «Anatol». B. Torek, 28. marca: Zaprto.

Opera.

Nedelja, 26. marca: «Luiza» (začetek ob polu 8.). Izv. Ponedeljek, 27. marca: Zaprto. Torek, 28. marca: «Madame Butterfly». A.

«Anatol». Snoci smo ga videli prvi-krat v ljubljanski drami. Dobro obiskovan bo vedno, to je dobra lastnost, za katero morajo biti Schmitzlerju vse gledališke blagajne hvaležne. Igran je bil tudi dobro, režiran tudi, le eno napako ima: v gledališče, kot hram umetnosti ne spada, vsaj ne v naše slovensko.

«Rigoletto». Sinočna uprizoritev Rigoletta v ljubljanski operi je bila zelo dobro obiskana. Občinstvo ni štedilo z upravičenim priznanjem Levarju, Lovčevu in zlasti Drvoti, katerega je burno aklamiralo sredi dejanja po znani «Zenska le vara nas». Vprizoritev je vobče ugajala, čeprav so nekatere male vloge slabo zasedene, kar je nekoliko kazilo celotni utis.

«Parsifal» v Zagrebu. Zagrebško Narodno kazališče pripravlja sedaj Wagnerjevo veliko opero «Parsifal». Opero bo dirigiral Milan Sachs, ki jo sedaj vežba. V ponedeljek 3. aprila bo dirigent Sachs v javnem predavanju s pomočjo klavirja in petja občinstvu razložil opo-ro, da bo imelo od uprizoritve čim večji užitek.

Zanimivo predavanje v Celju. Ljudsko vseučilišče v Celju priredi jutri ob pol osmih zvečer v risalnici deške meščanske šole javno predavanje. Predavatelj bo urednik «Nove Dobe» g. Edvard Šimic «o turški veri», to je o islamu. Predavanje bo zlasti zanimivo zato, ker je predavatelj študiral na orijentalški fakulteti v Bajrutu v Palestini in je pre-potoval mohamedanske dežele Azije in Afrike.

Naši umetniki v Ameriki. Po južni Ameriki koncertira sedaj Hrvatica Ivanka Konjović, violinska virtuosinja, ki je učenka Hubaya na budimpeštanskem konservatoriju. Vse časopisje je polno navdušenja za njeno temperamentno igro. V Wellingtonu je bilo te dni poverjeno dekoriranje palače kubanskega poslanika splitskemu slikarju Ivanu Deviču, ki je izvršil svojo nalogo, kakor pišejo listi, naravnost genialno.

Jan Kasprowicz. V Levovu študira sedaj precej mnogo Jugoslovancev, zlasti veterinarjev. Kakor povsod, je seveda tudi tam zelo težko s stanovanji. Za jugoslovansko dijaštvo se je posebe poboril rektor univerze Jan Kasprowicz ter jim preskrbel stanovanja v kasarni v ulici Piljarov. Kasprowicz se bodo spominjali oni, ki so bili leta 1918. v Pragi na gledaliških svečanostih. On je namreč govoril v Pantheonu za Poljake. Kasprowicz je eden najmočnejših poljskih pesnikov novejšee dobe, mislec, ki ga celo literati kakor Przybyszewski stavijo pred evropski forum.

César Frank. Te dni se pripravlja Pariz, da počasti spomin velikega, skoro trideset let pozabljeneega skladatelja Cesarja Franka, ki je eden izmed očeb-tov francoske moderne glasbe. Bil je iz-med tihih ljudi, ki so povsem zadovoljni s seboj in svojim življenjem, ki nimajo ambicij in ne delajo reklame zase, am-pak delajo za druge in ne zahtevajo za-to ničesar v plačilo. Frank se je preživ-ljal kot ubog organist in njegova dela so ostala neopazena. Vedeli so samo to, da je dober virtuos na orglah. Sedaj pa povsod uprizarjajo njegovo «Blažen-stvo», mistično opero za ogromen zbor in silen orkester ter dovršene soliste. L. 1916. so dali v milanski «Scali» majhen del te opere, lani pa so jo popolnoma izvedli v Neaplju, toda žal, z nedovolj-nimi silami. Sedaj jo uprizarjajo v Pari-zu na «Veliki operi», in še na dveh dru-gih opernih gledališčih obenem in ves Pariz govori danes samo še o Franku. Frank je pisal svojo opero leta 1871., ko so Nemci oblegali Pariz. Ko je bil nekega dne najbolj zaposlen s skla-danjem, je bil nemška granata odnesla streho nad glavo. Vzdihnil je: «O, ka-ko strašno hudo je to, da človeku pri delu ne dajo miru!»

Dunajski tilharmoniki pridejo od 1. julija do konca septembra t. l. trajajo-čo turnejo po Južni Ameriki pod vod-stvom ravnatelja «Volksoperes», skla-datelja Weingartnerja.

Literarno zapuščina Dostojevskega. Nedavno smo poročali, da so v Moskvi pred kratkim zbrali rokopise Dostojev-skega, katere je potem vlada shranila v moskovskem umetno-zgodovinskem mu-zeju. Začetkom tega meseca so bili skl-pani v Moskvo učenjaki in literati, med njimi tudi profesorja Pokrovskij in Gli-venkov. Udeleženci so sklenili odloči preiskovati zapuščino Dostojevskega, dočim so doslej delali vsak zase. V ma-terijalu, ki ga je vsega skupaj za deset debelih zvezkov, se nahaja mnogo zav-ženih načrtov in osnutkov za nova dela, katerih pa Dostojevski ni dovršil. Knji-ževniki, ki so čitali te fragmente, trdijo, da so ti še neobjavljeni spisi umetniško še večje vrednosti kakor najslavnejša objavljena dela Dostojevskega. Med dru-gim je bil najden tudi tretji del romana «Bratje Karamazovi», ki je sedaj poplun.

Sokolski vestnik

Poljaki in naš sokolski zlet. Vesti iz Poljske: V Ivoškem «Slowu polskiem» je izšel navdušen poziv poljskemu Sokol-stvu, da se udeleži jugoslovanskega So-kolskega zleta v številu in na način, ka-kor gre zastopnikom sedaj največje ure-jene slovenske države.

Sport

Za danes napovedane nogometne tek-me v Ljubljani in Celju so zaradi skraj-no neugodnega vremena odpovedane in se bodo vršile kasneje.

O Vidmajerju, levem krilu ljubljanske «Ilirije» piše zagrebška «Riječ» v svo-jem poročilu o nedeljski tekmi Ilirije: Gradjanski Vidmajer je bil na krilu ne-dosežen v svojem krasnem startu na to-go; s svojim tekom nas je očaral in bri-ljal je a svojimi močnimi udarci. Mo-ramo opozoriti na tega igralca najodlič-nejših kvalitiet, ker je brez dvoma in brez konkurence danes najboljšo levo kri-lo Jugoslavije. Pri naših narodnih repre-zentancah v bodoče Vidmajer ne sme več manjkati, ker bi ga po sposobnosti ne mo-gel nihče nadomestiti. Ako mu do danes še nismo dali v naši reprezentanci mesta, ki ga zasluži, moramo to storiti sedaj, ko je v zenitu svoje moči in priprave. — Poleg Vidmajerja hvali poročilo zlasti tu-di Pelana in Zupanciča II, v splošnem pa izraža polno priznanje vsemu moštvu «Ilir-rije», ki da je Zagrebčane iznenadilo in doseženo zmago v polni meri zaslužilo.

Lahkotetične tekme med Češkoslo-vaško in Jugoslavijo se vrše dne 8. in 9. julija v Pragi.

Beograjski nogometaši v Bukarešti. Dne 9. aprila igra Beograjski sportni klub v Bukarešti proti bukareški repre-zentaciji. Uprava B. S. K. je na svoji zadnji seji definitivno določila sestavo klubnega moštva, ki odpotuje dne 7. a-prila v Bukarešto.

Češkoslovaški sportniki v Beogradu. Češkoslovaška lahkootletška zveza je do-bila službeno povabilo, naj se udeleži sportnih prireditev v Beogradu ob prili-ki poroke kralja Aleksandra. Kakor po-ročajo, se bodo Čehoslovaki odzvali te-mu vabilu.

Važne nogometne tekme v Pragi. Kakor smo že večkrat omenili, je bila za soboto določena nogometna tekma med Wiener Sportklubom proti češkemu klbu Union Žizkov, ki ima dosedaj vod-stvo v češkoslovaškem prvenstvu. Da-stvo igra Sportklub proti Slaviji. Ta tek-ma je posebno važna zaradi tega, ker drži Sportklub od pretekle jeseni z uspeš-om prvo mesto v prvenstvu dunajske nogometne. Zadnji veliki uspeh Sport-kluba je bil, ko je dne 8. januarja 1922 sijajno porazil bivšega avstrijskega pr-vača «Rapida». Ta poraz Rapida je bil takrat naravnost senzacija. Če vpošteva-mo še to, da igra danes praški D. F. C. na Dunaju, moramo reči, da bodo izšli današnjega dne veljati nekako kot me-rilo za praški in dunajski nogomet.

Češkoslovaška plavalna zveza (Čsl. Amaterski Plavecky Svaz) izdaja svoj lastni list «Plavectvi». Prva številka te-ga lista je izšla dne 19. marca ter vsebuje med drugimi zanimiv članek o namerava-ni gradnji stadija za plavalni sport v Pragi.

Prvenstvo Južne Nemčije. V tekmi za prvenstvo Južne Nemčije, ki so je ka-kor smo že poročali, vršila med mona-hovskim klubom «Wacker» in «Spielver-einigung Fürth», je zmagalo zadnje moš-tvo z 1:0. Ker je pri prvi tekmi zma-gal klub «Wacker», se bo morala igra-ti še ena tekma, da se odloči vprašanje no-gometnega prvenstva Južne Nemčije.

„DRAGICA“

Francoski roman spisa! G. M. de Bièvre.

Teta je svarila Franca: «Ljubi prija-telj, dolžnost mi je, da govorim z vami odkrito in pošteno: obžalovali boste nekoč svojo plemenitost; bolje je za mojo nečakinjo, da gre v samostan, kot pa da pride nekoč v vajnem zakonu do ločitve. In k tej vas bo primorala.»

«Milostiva, Lip in jaz sva čuvala skrbno nad Dragico. Vrhu tega se je spametovala sama in se vrnila prej, nego je prišla na določeno mesto za sestanek. Dotični pa, ki je čakal na-njo, se je splazil za njo in jo hotel si-loma odpeljati.»

«Ali vidiš sedaj, kaj bi se ti lahko pripetilo!» mi je rekla teta. Presene-čena sloba nisem mogla odgovoriti.

povesila sem glavo in molče poslu-šala, kot da ne gre tu za mojo osebo. Franc, ki bi na vsak način rad postal moj zaščitnik, je nadaljeval odločno, čeprav z nekoliko tresočim glasom: «Že davno jo ljubim. Bodite mi na-klonjeni! Dajte mi jo!»

Ne da bi me kaj vprašala, je odgo-vorila teta svečano: «Poznam vas, Franc, visoko vas čislam — in ko snu-bite mojo nečakinjo — imejte jo, vz-e-mite jo — — čeprav imam pomisleke.»

«Večjo srečo imam, kot zaslužim,» jo še dostavila in me prišla za ramena, da me dvigne.

Sama nisem vedela, kje se me glava drži, toliko nepričakovanega se je zgo-dilo; zdelo se mi je, da sanjam. Misli-la sem, da bo Lip, ki je še vedno klečal, dvignil roke in ugovarjal; pa je roke samo povešil, kot da je preučen svo-

je nemoči. Kakor deček, ki je osup-njen, ker mu je metuljček, ki ga je ta-korekó že imel v roki — odrinotal po zraku. Pa tega nisem mogla takoj jas-no razumeti. Težje kot bi si človek mi-slil, je razumeti samega sebe; vsako veselje, vsaka bol nam je razodetje, ki nas preseneti, vstraši, osreči. —

Predno sem se zavedala, je bila mo-ja roka v roki Franca, ki je žarel ve-selja, brez misli na kaj drugega kot na svojo srečo.

Tu pa je napel Lip svoje mišice; na-enkrat je skočil kvšku in vprl vame svoje oči. Bil je to pogled, poln ognja in očitanja, da me je žgalo po vseh žilah. V tem trenutku se mi je zdel strašen v svojem omalovaževanju, naj-rašje bi ga prosila, naj oprostí ubogi Dragici, ki sama ne ve, kaj dela. Moja roka je ostala v Francovi; nisem rau je

mogla odtegniti. Zdaj pa je ugasnila luč v Lipovih očeh; povesil je trepalni-ce, skrivil brbet, kot da nosi težko breme in brez besede odšel. To mi je presunilo srce, čutilo sem bolečino, ne da bi vedela za njen vzrok. Najraje bi poklekala Lipa nazaj in bi ga pri sebi obdržala. Navdušeni klici tetini so prepodili moja nejasna čustva.

«O, Franc, dragi Franc, kako ple-menito dejanje! — Mnogo krivice ste na ta način poravnali!»

«Kako krivico?» se je čudil v pre-pričanju, da še svoj živ dan ni storil človeku kaj slabega.

Teta mu je razlagala in se pri tem čim dalje bolj razburjala: «Krivico, ki jo delajo bolj ženskam sploh in pa krivico, ki jo je baron Livarot meni še postbej napravil — on, ki me je zape-stil, se ni več vrnil in daleč od mene

umrl, ki sem ga ljubila tako vroče in strastno. Saj sam ni vedel, kako drag mi je bil; deviško sramovanje mi je branilo, da o se mu razodela. — Jaz pa sem ostala sama, zapuščená! — Ah, da sem pozneje prišla na svet, mogoče bi se našla midva in vi ne bi straho-petno bežali od mene; vi imate za kaj takega preveč časti! —»

Tako se je prepustila teta svojim nekdanjim spominom, da je začela go-voriti o Francu. Ta jo je gledal pre-strašen in se ves obupan oziral na vr-ta parka.

Posledice moje lahkomišelnosti in žejle, da ugajam, niso izostale.

Moj zaročenec je obrnil pogled od moje tete name; njegov obraz se je razjasnil, nežno in spoštljivo je prijel moje roko in jo stisnil na svoje ust-ne.

(Dalie prih.)

Domače vesti

*** Naš poslanik v Pragi g. dr. Voš-**
njak se poda tekom prihodnjega
tedna v Olovec, kjer se udeležijo
čehoslovsko-jugoslovanske slavnosti.
Pri tej priliki si bo naš praški
poslanik ogledal razna gospodarska in
industrijska podjetja v ozemlju Hane.

*** Obredi pri kralju.** Danes se bo vr-
šil pri kralju šesti obed na čast narod-
nim poslancom. V petek je bil povabljen
na večerjo naš poslanik v Atenah,
go Balugdzic, ki se mudi v Beo-
grad.

*** Vdove padlih oficirjev pri kralju.**
V petek zvečer je sprijel kralj depu-
tacije vdov v vojni padlih oficirjev, ki
mu je čestitala povodom njegove za-
roke. Kralj je deputacije pogostil.

*** Za spomenik neznanemu junaku.** Ka-
kor nam poročajo iz Beograda, bo pre-
daval danes ob štirih popoldne v dvo-
rni narodne skupščine profesor dr. Ivan
Cvijic v korist fonda za postavitev
spomenika neznanemu junaku. Predava-
nja posetijo tudi Nieg. veličanstvo kralj
Aleksander patriarh Dimitrije kakor tu-
di zastopniki naše vojske.

*** Patriarhija v Karlovcih neodvis-**
na. Ekumenski sinod je, kakor smo že
poročali, na svoji zadnji seji sklenil,
da prizna ločitev patriarhije za Jugo-
slavijo v Karlovcih od Carigrada. Ca-
rigrajski patriarh je proglasil, da je
karlovska patriarhija samostojna, ne-
odvisna in ravnopravna s carigradsko.
Carigradska patriarhija odpošlje v
Beograd posebno odposlanstvo, ki bo
patriarhu Dimitriju izročilo »tomos«,
to je dekret o neodvisnosti karlovske
patriarhije.

*** Uspela demokratska zabava v Za-**
grebu. Sinoči so v »Musio - Hallu«
priredile zabavo demokratske organi-
zacije v Zagrebu. Zabava je potekla
zelo animirano. Vse koncertne točke
so se izvajale odlično. Po koncertu je
bila živahna zabava. Zabavo je poset-
il tudi pokrajinski namestnik Demo-
trovič s soprogo, mnogo narodnih po-
slancev in odličnih meščanov.

*** Novi most čez Muro.** Novozgra-
jeni most čez Muro pri Veržaju, oziroma
Dokleževju, bo dne 9. aprila slo-
vesno blagoslovljen ter izročen javno-
mu prometu. S tem bo ustrezno nujni
življenski potrebi našega Prekmurja,
ki dosedaj ni imelo nobene direktno
povezave s Slovenijo.

*** Protestni shod nižjih državnih usluž-**
bencev. Nižji državni uslužbeni so skli-
cali v mestni posvetovalnici v Ljubljani
shod, da protestirajo proti vladni na-
redbi, po kateri izgube draginske do-
klade vsi oni nižji uslužbeni, ki plača-
jo od svoje imovine več kot 5 Din nepo-
srednega davka. Sprejeta je bila resolu-
cija, v kateri se povdarja, da je ta na-
redba protisocialna, ker onemogoča
vsem, ki bi želeli ustvariti si lasten
dom, ravno zato, da bi si rešili dragin-
ske doklade. V resoluciji se zahteva, naj
se ne dela razlike med višjimi in nižjimi
uslužbeni in da ostane v veljavi člen 6.
dosedanje odredbe, ki odteguje dragin-
ske doklade samo onim, katerih rod-
bine žive na lastnih posestvih izven služ-
benega kraja.

*** Državni prometni urad v Zagrebu.**
Kakor poročajo zagrebški listi, namera-
va ministrstvo s soprogo ustanoviti v
Zagrebu državni prometni urad. Ministr-
ski svet bo že v bližnjih dneh razpravljal
o tem vprašanju. Prometni urad
začne se letos s svojim delovanjem.

*** Pomoč Rusiji.** V Ljubljani se snu-
je odbor za pomoč gladoječim v Ru-
siji, ki si je postavil nalogo, da tudi našo
narodno družbo angažira za ublaženje
strahovite katastrofe v Rusiji. Četudi
kakor umljivo, mi Slovenci po svoji
moči ne moremo storiti bogve kaj, ne-
kaj pa vendar lahko storimo. Če ne
moremo rešiti vse ogrožene Rusije
pred lakoto, vendar lahko rešimo
vsaj del, eno gubernijo, eno mesto,
eno vas. Kajti rešimo tudi le eno vas,
storili smo nekaj. Naglasimo to zara-
di tega, ker je marsikdo mnenja, da
ne kaže pričeti akcije, ako se ne more
rešiti cellega ogroženega ozemlja. A to
mišljenje je napačno. Zato naj vsakdo
da, kolikor more, da se zmanjša šte-
vilo glavoških žrtev, ki jih zahteva
lakota v Rusiji. kajti bolje je, če re-
šimo le enega človeka, kakor nobene-
ga. Karkoli storimo v sedanosti rus-
kemu narodu, storili smo sebi v bu-
dočnosti, novi generaciji našega na-
roda.

*** Povratek vojnih ujetnikov iz Rusije.**
V zadnjem času prihajajo zopet številni
transporti naših ljudi, ki so zaostali v
Rusiji. Zadnji transporti so dospeli preko
Vladivostoka in Trsta. V zadnjem je bi-
lo 107 oseb, med njimi 44 žen in otrok.
Eden je pripeljal ženo Ruskinjo in 6 o-
trok, ki mu jih je ta porodila v Rusiji.

*** Institut za tropično medicino v Skop-**
lju. Ministrstvo za javna dela je odobril
kredit v znesku podrug milijon dinar-
jev za ustanovo instituta za tropično me-
dicino v Skopju.

*** Nov učiteljski list.** Hrvatsko učitelj-
stvo, poverništvo UJU v Zagrebu, je za-
čelo izdajati stanosko-politični list »Je-
dinstvo«, katerega urednik je g. Ljudevit
Krajačič. List je prošet stanovske zave-
sti in duha skupnega dela vsega jugoslo-
vanskega učiteljstva na stanovskem in
prosvetnem delu.

*** Smrtna kosa.** V Ameriki sta umrla
Josip Govekar iz Laz pri Planini na No-
trajskem in Josip Rokič iz Rožičevca
pri Črnomlju.

*** Iz državne službe.** Devčni upravitelj
Wilhelm Wolf v Kamniku je stalno upo-
kojen.

*** Beograd razsvetljen vso noč.** Beo-
grad ima z električno razsvetljavo velike
sistnosti, ker elektrika zaradi pomanj-
kaje premoga prav rada odpove in je bila
zato razsvetljava zelo nesigurna. Sedaj
pa javlja uprava električne centrale, da
ima na razpolago zadostne rezerve pre-
moga in da bo Beograd lahko razsvet-
ljen vso noč.

*** Visoka starost.** V St. Vidu pri Gra-
belnem je umrl previkar I. Čaka v vi-
soki starosti 96 let.

*** Potres v Srbiji.** Po najnovejših poro-
čilih je bil center potresa v Aleksincu.
Tamkajšnje kopališče in pošto postop-
je je popolnoma uničeno.

*** V Velikem Bečkerek v Banatu so**
osnovali tamošnji Slovenci poseben »Slo-
vanski krožek«, katerega se zbira
tudi naši rojaki iz ostale Vojvodine.

*** Muzejsko društvo v Celju ima pri-**
hodnji terek ob osmih zvečer svoj ob-
čni zbor v hotelu »Balkan«.

*** Straža za vojvodinjo Meklenburške.**
Iz Smartha pri Liti nam poročajo: Spo-
šno se govori pri nas in tudi časopisi
so poročali, da dobi bivša vojvodinja
Meklenburška, bivajoča na gradu Bogen-
šperk pri Liti za svojo osebno varstvo
orožnika, orožniške postaje Smartha. Go-
spa Meklenburška je imela med vojno
tri orožnike na gradu Bogenšperk, seve-
da na državne stroške. Ti orožniki so
rekrutirali za njo okrog kmetov živil in
krmo za pet konj. Meklenburška je
bila med vojno zagrizena Nemka in je
ovajala pri bivšem vojnem ministru srbo-
in rusofile. Ljudstvo je bilo vsled tega
zelo ogorčeno. Po prevratu so se hoteli
nazaj dobi vojaški maščevati in vojvo-
dinjo, kar smo pa preprečili. Danes pa
naj bi jugoslovanski orožnik šel tako
sovražno Slovence! Ljudstvo je vsled
tega zelo razburjeno.

*** K aferi s specialiteitnimi cigaretami**
v Sarajevu se še poroča, da sta uradnika
bosanske tobačne uprave Gubler in Ko-
cijan na veliko manipulirala z nakazili
na eksportne cigarete, ki se sicer doma
ne prodajajo. Ta nakazila sta prodajala
največ natakarnjem, celo onim v Zagrebu.
To je bilo mogoče samo zato, ker je
opravljal službo nadzornika nad skladi-
ščem eksportnih cigaret neki dvajsetlet-
ni mladenič po imenu Šahib Gaco.

*** »Hausmajstrov« konec.** V takovanih
dobrih starih časih je avstrijski »haus-
majster« bil stala, stalna, nepremotljiva
priklazen javnega življenja. Bogue koliko
generacij slovenske inteligence, ki je stu-
dirala na Dunaju, je trpela na »špersek-
berlu«. Gospod »hausmajster« je bil
vplivna oseba za vse hišo, obenem je bil
zastopnik policije in od Luegerjevih zmag
dalje so »hausmajstri« bili steber c. kr.
hrčanskega socializma, slično kakor du-
pajski fiakerji. — Te slave je sedaj de-
finitivno konec. Ustavno sodišče na Du-
naju je dunajsko »Hausbesorgerordnung«
razveljavilo, ker je v nasprotju z ustavo.
Tako se je podrl eden starih stebrov, ka-
kor se v stari razvalini podre tu in tam
ostanek zidovja. K. k. »hausmajstri« gre-
do pot svojih gospodarjev. Z njimi izgi-
ne ostanek dobe, ki je trajala od Marije
Terezije do novembra 1918. R. i. p.

*** Povodnji.** Iz raznih krajev prihaja-
jo poročila, da so vsled trajnega de-
žja zelo narasle reke in potoki. Sava je
na mnogih krajih stopila iz svoje stuge,
istotako Ljubljanka. Pri Planini je po-
vodenj povzročila znatno škodo. Kakor
poročajo iz Celja, sta Savinja in Voglja-
na preplavili polja, vrtnice in travnike ter
napravili mnogo škode.

*** Medicinac — medicinka.** V Beogradu
se je te dni poskušal zastupiti medicince
Oleg Kabanov, rodom Rus, ki je bil u-
služen v državni bolnici. Vbriznil si je
v desno nogo veliko dozo morfija ter je
malo upanje, da ostane pri življenju.
Zdravniki so ugotovili, da to ni Oleg Ka-
banov, marveč ženska — medicinka Ol-
ga Kabanova, ki je iz nemanske varoka
nosila moško obleko. Olga Kabanova je
že lani poskušala izvršiti samomor; ako-
čila je v Savo, a so jo pravčasno rešili.

*** Težko nesreča v Sarajevu.** V Babi-
čevi ulici v Sarajevu se je pripetila te-
žka nesreča. Trinajstletna deklica Josi-
pina Ilić je neala po stopnicah svojega
malnega brata, staraga 18 mesecev. Spod-
nilo ji je in padla je z otročjim vred
iz drugega nadstropja v priličje, pri čem-
er si je zlomila desno nogo in levo ro-
ko, ter se tudi sicer težko poškodovala.
Njen mali bratec pa je na mestu oble-
žal mrtve.

*** Obsojeni vohun.** V Zagrebu je bil v
petek posestnik Omer Vrbič iz Bosne za-
radi vohunstva obsojen na eno leto za-
pora. Za časa zadnje mobilizacije je Vr-
bič pobegnil na Madžarsko. V Zalaeger-
szegu so ga pridobile madžarske oblasti
in mu naročile, naj se informira o šte-
vilu naših vojnih enot ob madžarski me-
ji. Vendar pa so mu prišle oblasti takoj
na sled, ga aretirale v Varaždinu in iz-
ročile sodišču.

*** Odprti grobovi.** Muslimani navadno
prav plitvo zakopavajo svoje mrljce. Te
dni je v Sarajevu nekaj strašnih v bližini
enega od številnih muslimanskih pokopa-
lišč začutil neznošen smrad in ko je pre-
gledal pokopališče, je našel kakih deset
grobov, skoraj popolnoma odprtih. Mrl-
ci so bili gotovo pokopani v ostri zimi
v zmrazjenem zelo plitkem grobovi; pri ju-
žnem vrenju je zemlja adreela z dešč
in tako so se odkrili telesi mrljcev.

PRENOS OSTANKOV NARODNE-
GA MUČENIKA KROMARJA.

Sokol v Črnomlju je kupil nedavno
za 1500 kron kosček blagoslovljene zem-
lje na črnomljskem pokopališču, kjer
bodo končno položeni ostanki mučenika
na večni počitek. Kromarjeva družinska
grobnica, krasno betonsko delo domačega
zidarja Spreitzerja, je že gotova. Na-
grobni spomenik, težak do 3000 kilogra-
mov, je lepo delo našega domačega
umetnika Josipa Jermama iz Nakla.
Ogromna, naravna skala, odvaljena v
rodinskih hribih, bo pravi okras pokop-
ališča in obenem živ spomin, ki bo go-
voril jasno in glasno še poznejšim rodo-
vom, kako drago, težko in krvavo je
bilo naše osvobodjenje. V spomeniku je
krasno izdelan Sokol z napetimi mišica-
mi; izgleda, kakor da živ leze in sil iz
trdne skale. V rokah drži lovorjevo ve-
jico nad zlatimi črkami. Okrog spome-
nika bo postavljena železna ograja zelo
okusna in masivna, katero bo napra-
vil zastopi naš zavedni gorški begunec
in brat Ivan Rozman.

Posebna hvala bodi nad vse poštvo-
valnemu bratu podstarosti Pavlu Kle-
mentu, ki je daroval ves potreben mate-
rijal za betonska dela na pokopališču.
Omeniti moramo še, kar je tudi hvale-
vredno, da so naši vojniki iz Črnomlja
in Loke prav teknovali med seboj, kdo
da bo vozil potrebni material na pokop-
ališče. Kakšen vtis je napravila traga-
dija Ivana Kromarja, te nedolžne žrtve
avstrijskih krvnikov na vsakega pravega
jugoslovana, se vidi iz tega, da so
mu vsi časopisi vse Jugoslavije in še
celo Amerike posvetili zelo simpatične
članke.

Odsek Sokolu za prenos kosti muče-
nika Kromarja v Črnomlju.

DRŽAVNI IN BANČNI ZAVODI,
UPRAVIČENI ZA IZPLAČEVANJE
KUPONOV 7% POSOJILA.

Po razpisu finančnega ministrstva, ge-
neralne direkcije državnih dolgov v Beo-
gradu z dne 17. t. m. se objavlja, da so
v Sloveniji upravičeni izplačevati kupo-
ne 7%nega investicijskega posojila sle-
deči državni in bančni zavodi:

- 1.) Finančna dežela blagajna v Ljubljani in vsi davčni uradi v Sloveniji;
- 2.) Poštni čekovni zavod v Ljubljani in po-
štni uradi v Sloveniji, ki poslujejo kot
njegove nabiravnice;
- 3.) Bančni zavodi, ki so posredovali
podpisovanje 7% investicijskega posoji-
la in njih podružnice. Ti zavodi so:

- 1.) Jadranska banka v Ljubljani,
- 2.) Ljubljanska kreditna banka v
Ljubljani,
- 3.) Mestna hranilnica v Ljubljani,
- 4.) Kmečka posojilnica v Ljubljani,
- 5.) Slovenska eskomptna banka v
Ljubljani,
- 6.) Zveza slovenskih zadrug v Ljub-
ljani,
- 7.) Zadruga gospodarska banka v
Ljubljani,
- 8.) Kreditni zavod za trgovino in in-
dustrijo v Ljubljani,
- 9.) Češka industrijska banka v Ljub-
ljani,
- 10.) Obrtna banka v Ljubljani,
- 11.) Kraljska hranilnica v Ljubljani,
- 12.) Splošna prometna banka v Ljub-
ljani,
- 13.) Slovenska banka v Ljubljani,
- 14.) Jadranska deželna banka v Ljub-
ljani,
- 15.) Jugoslovanski kreditni zavod v
Ljubljani,
- 16.) Ljudska posojilnica v Ljubljani,
- 17.) Hranilnica kmečkih občin v Ljub-
ljani,
- 18.) Mestna občinska hranilnica v
Brezicah,
- 19.) Posojilnica v Celju,
- 20.) Hranilnica mestne občine v Celju,
- 21.) Južnoštajerska hranilnica v Ce-
lju,
- 22.) Zadruga zveza v Celju,
- 23.) Mestna hranilnica v Črnomlju,
- 24.) Mestna hranilnica v Kamniku,
- 25.) Ravateljstvo hranilnice za konj-
ski okraj v Konjicah,
- 26.) Sparkasse der Stadt Gotischee v
Kočevju,
- 27.) Občinska hranilnica v Kostanje-
vici,
- 28.) Mestna hranilnica v Kranju,
- 29.) Občinska hranilnica v Krškem,
- 30.) Hranilnica v Ljutomeru,
- 31.) Jugoslovanska Union banka v
Ljubljani, (kot naslednica Mariborske
eskomptne banke),
- 32.) Podružnica Jadranske banke v
Mariboru,
- 33.) Podružnica Anglo-avstrijske ban-
ke v Mariboru,
- 34.) Mestna hranilnica v Mariboru,
- 35.) Mestna hranilnica v Novem me-
stu,
- 36.) Občinska hranilnica v Ormožu,
- 37.) Mestna hranilnica v Ptuj,
- 38.) Mestna hranilnica v Radovljici,
- 39.) Okrajna hranilnica SHS. v Ro-
gatu,
- 40.) Okrajna hranilnica v Slovenj-
gradu,
- 41.) Okrajna hranilnica v Slovenski
Bistrici.

Poštni čekovni zavod izplačuje samo
kupone, ako njih skupni znesek ne pre-
sega vsote po 35 Din, če kuponi izvirajo
od obveznic po 100 Din, odnosno po
70 Din, ako so to kuponi veljnih apo-
nov; poštni uradi pa izplačujejo kupone
samo, ako njih skupna vrednost ne pre-
sega 35 Din. Vsa druga plačilna mesta
pa izplačujejo kupone v neomejenih zne-
skih. — Delegacija ministrstva financ.

Gospodarsivo

JADRANSKA ZELEZNICA.

Vprašanje zgradnje takovane jadrans-
ke proge je stopilo deloma vsled po-
nudbe newyorške družbe Foundation
Company zopet v ospredje. Domači in
celo inozemski listi ter revije posvečajo
temu vprašanju dolge članke.

Razvoj naše države kot izvozno države
poljskih pridelkov, lesa in sirovin brez-
pogojno zahteva zgradnjo jadranske ze-
leznice, ki bi vezala široko zaledje z
morjem. Naš izvoz je sedaj navezan na
šest važnejših prog, ki nas vežejo z ino-
zemstvom: 1.) Beograd-Niš-Skopje-Solun.
2.) Simplon-Ljubljana-Zagreb-Beograd.
3.) Niš-Sofija-Carigrad. 4.) Beograd-Subo-
tica-Budimpešta. 5.) Ljubljana-Dunaj.
6.) Bosanski Brod-Sarajevo-Mostar-Metko-
vič. K tem progam naj bi prišla najvaž-
nejša: železniška zveza Donave z Jadrans-
kim morjem.

Zveza Beograda z morjem ne interesira
samo javnega mišljenja Jugoslavije, ka-
kor smo menili, temveč v veliki meri
tudi inozemstvo. V pariški »L'Europe
Nouvelle« je napisal Ernest Lemonon iz-
črno študijo o problemu jadranske ze-
leznice, o kateri pravi, da ni samo ve-
likega interesa za Jugoslavijo, Rumu-
nijo, Bolgarsko, Grčijo in Italijo, temveč
je to v prvi vrsti mednarodno vprašanje,
ki direktno interesira vse sile, katere je
ujediniła vojna 1914.—1918. Ako balkan-
ski polotok ne bo imel praktičnih in šte-
vilnih izhodov proti zapadu — piše Le-
monon — bo njegova trgovina mogla za-
vzeti samo oni pravec, ki ga je imela
pred vojno, in ta pravec je bila ogromna
proga orient-ekspres, ki je bila ena naj-
močnejših nemških arterij, najdragocene-
jša pomočnica nemške strašne ekonom-
ske ekspanzije skozi Evropo.

Naša vlada se je zavedala važnosti te
proge, toda k uresničenju tega ogromne-
ga podvzeta se ni mogla odločiti iz
enostavnega vzroka, ker nima sredstev.
Na drugi strani pa je strah pred priteg-
nitvijo tuje kapitala zavlačeval odloči-
tev. Slednjeje se so napravili tozadevni
koraki v Angliji, ki so pa ostali brez-
uspešni. V zadnjem času je postalo vpra-
šanje jadranske železnice zopet aktualno
vsled ponudbe newyorške družbe Founda-
tion Company. Stroški gradnje bi po
preračunanju družbe znašali 280 milio-
nov dolarjev. Družba je stavila naši vlad-
i kot glavni pogoj, da bo imela pravico
do izkoriščanja železnice 80 let. Po tem
roku bi imela država pravico odkupa.
Ponudba ameriške družbe, v kolikor jo
moremo po objavljenih vseh podatkih,
ni naša nepopolnjava za nas. Brez tuje
kapitala te železnice ne moremo zgraditi.
Zato se zlasti lahko odločimo za ameri-
ški kapital, ki nima politične tendence
in bo cela zgradnja imela čisti gospodarski
značaj. Naša vlada se sedaj o ponudbi
te družbe posvetoje.

Sporno je vprašanje, v katero smer se
naj gradi jadranska proga. Nekateri so
za to, da izide proga na morje pri Splitu,
drugi so za Kotor, odnosno za Tivat,
tretji zopet za Klek.

Vlada je vzela v posvetovanje dva na-
črta. Prvi načrt predvideva izvoz Beo-
grada z morjem preko gornjega toka
Drine, dalje preko območij rek Lim, Tara,
Moraaš z izhodom na morje pri Boki
Kotorski. Ta načrt je po vseh iz par-
lamentarnih krogov že baje sprejet.
Sprejem se utemeljuje s tem, da bi bila
to najkrajša proga na morje. Pripomniti
je, Moraaš z izhodom na morje pri Boki
Kotorski potekel z višine 800 m v ser-
pentinah okrog 60 km, kar je gotovo
slaba stran načrta. Med dobrimi stranmi
je ena ta, da bi bila s to progo zvezana
Črna gora s Srbijo.

Drugi načrt predvideva smer preko
Valjeva-Sarajeva-Mostarja z izhodom na
morje pri Kleku. Ta načrt mogoče bolj
odgovarja gospodarskim interesom drža-
ve in razvoju industrije, ker veže z mor-
jem važne za zunanjo trgovino v poštev
prihajajoče točke: Beograd, Valjevo in
Sarajevo. Kakor se od mnogih strani za-
trjuje, je Klek tudi pripraven za prista-
nišče. Geografski njegov položaj je ugo-
den, ker leži sredi našega Primorja.

Za načrt Beograd-Sarajevo-Split se je
nedavno izrekel v tozadevni resoluciji
poslovni odbor trgovinsko-obrtne zbor-
nice v Sarajevu. Resolucija povdarja go-
spodarske prednosti tega načrta, po ka-
terem bi bila proga skozi najrodovitejše
kraje severovzhodne Bosne in skozi bo-
zanski center Sarajevo. Tudi strategični
oziroma govorci za ta načrt. Sarajevska
trgovinsko-obrtna zbornica bo izdelala v
tem smislu memorandum in začela agi-
tациjo za ta načrt. Kakor poročajo, se ji
bo pridružila tudi trgovinsko-obrtna zbor-
nica v Splitu.

Slovenije ta proga ne tangira, zato se
od naše strani ne bo nihče potegoval po-
sebnost za ta ali oni načrt, pač pa gotovo
za to, da se v splošno korist potrebna
jadranska železnica sploh uidejstvi.

Potrebno je na vsak način, da se na-
črti temeljito proučijo in da se upošte-
vajo pri odločitvi v prvi vrsti gospodar-
ski in šele potem strategični oziroma tu-
di smejo pri odločitvi igrati vloge po-
samezne pokrajine ali mesta, temveč
splošna korist. Odločitev pa naj se po
nepotrebnem ne zavlačuje, ker je čas
zlat. Temeljito in hitro naj se v naši
meri upoštevata.

— Mariborska tiskarna d. d. v Maribo-
ru ima III. redni občni zbor, ki se vrši
dne 11. aprila ob 14. uri v lastnih pro-
storih v Mariboru, Jurčičeva ulica 4.

— Odprava odpravnih izkaznic. In-
spektorat državnih železnic v Ljubljani je
na intervencijo ljubljanske trgovske in
obrtiške zbornice odpravil odpradne iz-
kaznice za prevoz blaga z železnico v
obmejni pas 15 km nad mejo. Te izkaz-
nice so bile uvedene z naredbo minist-
skega sveta v aprilu 1920 za vse mlevske
prodekte, poljske pridelke, sladkor, je-
dilno olje in maslo. Ker je po noveni za-
konu o izvozu z dne 23. sept. 1921 izvoz
teh predmetov dovoljen, odpadejo tudi
izkaznice za obmejni promet. Odpradne
izkaznice so potrebne samo za one pred-
mete, katerih izvoz je prepovedan, namre-
če za dragocene kovine in živalsko kr-
mo.

— Uveljavljenje trgovinske pogodbe v
Nemčiji. Na mnogobrojna vprašanja od-
govarja trgovska in obrtniška zbornica
v Ljubljani po informacijah od trgovin-
skega ministrstva, da bo stopila trgovin-
ska pogodba z Nemčijo v veljavo, čim jo
bo nemški parlament odobril in nemška
vlada ratificirala ter se bo izmenjala ra-
tifikacijska nota med obema državama.

— Plemenski sejem za bika v starosti
1 in četrto do 2 leti v St. Jurju ob južni
železnici. Zaradi lažjega nakupa plemen-
skih bikov penosivne pasne v staro-
sti od 1 in četrto do 2 let bo v sredo dne
19. aprila plemenski sejem v St. Jurju
ob Taboru. Nakupovalci se bodo plemen-
ski biki za proslavo, ki so se lani priga-
sili pri Kmetijski družbi iz celjskega
vranjskega, sevnikega in konjskega ok-
raja. Plačevali se bodo cene, višje od
mesarskih. Sejem se začne ob 10. uri.
Vzrejevalci lepih bikov iz tamošnjih ok-
rajev se opozarjajo, da morajo biti pri-
gnani biki čedno osnaženi in opremljeni
z živinskimi potnimi listi.

— Nova emišja delnic Trgovske ban-
ke d. d. Ljubljana. Pred kratkim usta-
novljena Trgovska banka je na svojem
izrednem obnem zboru dne 25. marca
sklenila zvišati delniško glavnico od 10
milijonov na 30 milijonov. Natančnejše
pogoje subskripcije prinaša današnji in-
serat.

— Produkcija premoga v Sloveniji. V
minulemu letu 1921 se je v Sloveniji pri-
delalo 1.284.018 ton premoga. Od skupne
produkcije odpade na trbovaljske rudni-
ke 994.473 ton, to je 78 odstotkov celo-
kupne produkcije v Sloveniji. Zanimivo
je, da trbovalski rudniki še vedno niso
dosegli predvojnega stanja produkcije.

— Pred znižanjem italijanske carine na
izvoz sladkorja. Italijanski listi poročajo,
da se namerava v Italiji znižati carina
na sladkor tako, da se zniža carinski pri-
bitek od 1 lire na 70 centezimov. Škoti-
korni industrijski in pridelovalci slad-
korne pese se z znižanjem strinjajo.

— Insolvenca italijanske velebarvarne.
Iz Rima poročajo, da je postala insolvent-
na velika barvarna Gian Domenico Mar-
chi v Pescia.

— Avstrija in ameriški kredit. Vest, ki
so jo prinesli nekateri listi, da dobi Av-
strija 50 milijonov dolarjev posojila, se
je izkazala za neresnično. Neverjetna se
je zdelala ta vest že takoj izpovedati. Naj-
brže gre v tem slučaju šele za načrt, da
bi se dobilo v Ameriki posojilo.

— Obtok papirnatega denarja v Češko-
slovaški. Po izkazu češkoslovaške ban-
nega urada z dne 15. t. m. znaša obtok
bankovcev v češkoslovaški 10.155.150.000
čeških kron. Od 7. do 15. t. m. se je
množina bankovcev zmanjšala za 333 mi-
lijonov 900.000 čeških kron.

— Dividenda Angleške banke se je
zvišala za semester od 5 na 6 odst. Ta-
ko visoke semestralne dividende že ni
bilo od leta 1866.

— Argentinsko žito za setev v Rusiji.
Ruska vlada je zaključila v Buenos Aires
nakup 45.000 ton pšenice in koruze za
setev.

— Firma »Krupp« iz Essena je sklenila
s sovjetsko družbo Russo-Asiatik pogodo-
bo, po kateri prevzame v svoj obrat vse
ogromne rudnike in plavže v Uralu. Pod-
jetje bodo financirale londonske banke.

— Oficijski devizni kurzi v Rusiji. Dne
16. t. m. so notirali: nemška marka 1500,
fent sterling 2.000.000, dolar 450.000,
švedske krone 112.000, norveške krone
80.000, francoski franki 40.000, lire 25.000,
češkoslovaške krone 7300, finske marke
9000 sovjetskih rubljev.

Borza

Zagreb. Tendenco je bila danes čvr-
sta. Dela je malo, ker se prične delo-
vanje pooblaščenih bank v ponedeljek.
Nepooblaščen beograjske banke imajo
danes sejo, na kateri bodo zahtevali
ukinjenje sistema pooblaščenih bank.
Dolar je notiral 305 — 310, Dunaj 4.65.
V Curliu je naša valuta 1.55.

Beograd, devize: London 374, Solun
310, Praga 150, Berlin 28, Dunaj 1.22.
Pešta 10.75, valute: češke krone 143, fe-
vi 48.50.

Odgovorni urednik Vit. F. Jelenc.
Lastnik in izdajatelj Konzorčij »Jutra«.

Original
Schapirograph
THE REX Co., Ljubljana

Vremensko poročilo

Ljubljana, 26. marca 1922.

Ljubljana 306 m nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0-10	Padavine mm
Ljubljana	7.	726.6	1.3	sev. zap.	sneg	18.4
Ljubljana	14.	726.7	2.1	sev. vzh.	oblačno	—
Ljubljana	21.	724.0	1.8	—	sneg	3.0
Zagreb	7.	752.2	3.0	—	več jasno	—
Beograd	7.	735.5	11.0	—	oblačno	—
Dunaj	7.	764.2	1.0	—	—	—
Praga	7.	—	—	—	—	—
Imenost	7.	753.5	-1.0	brezvetra	—	3.0

V Ljubljani barometer pada, temp. niža. — Sonce vzhaja ob 5.56, zahaja ob 18.19.

Ze teden dni se nahajamo v deževnem vremenu, kakor ga ni bilo domala že pol leta. V Ljubljani je padlo do 125 mm dežja, in to v glavnem v treh dneh, kar je vsekakor zelo velika množina. Naposled je prišlo v soboto zjutraj celo snežiti.

Deževno vreme je razširjeno zelo na široko, nad vso srednjo in tudi zapadno Evropo. Vremenska izprememba se je začela v nedeljo, dne 19. marca. Se v soboto je ležal nad vso osrednjo Evropo od Škotske pa tja preko Škotske višine zračni pritisk. Toda od Biskajskega zaliva je silila proti vzhodu depresija, ki se je do ponedeljka zjutraj hitro premaknila nad evropsko celino, dočim je istočasno maksimum izginil, oziroma se umaknil na severozapadno stran Velike Britanije. Odlej smo se tudi v Sloveniji nahajali v neposredni bližini prednjega dela depresije, katere južno jedro je bilo v ponedeljek nad Vogezi, severno pa nad južno Švedsko. Začelo je povsod deževati, v južni Skandinaviji pa snežiti.

Do torka zjutraj se je premaknila vsa podolgovata depresija proti jugovzhodu,

tako da je prišlo južno jedro nad Lionski zaliv, severno pa nad južnovzhodno Poljsko, dočim se je visok zračni tlak močno razvil proti vzhodu. Vsled te premaknitve so po vsej srednji Evropi nastopili severni vetrovi, ki so povzročili nenaden padec temperature, ki se je hitro anihala na ničlo. Namesto dežja je pričel padati sneg. Položaj pa se je naslednji dan, v sredo dne 22. marca še poostрил. Depresija se je poglobila in razširila podolgem, tako da je segala njeno jedro od južne Španije čez Ligursko morje in Korziko do naše obale na Adriji. Sneg je nastopil ne le v Gradcu in na Dunaju, marveč tudi po ostali srednji Evropi, v Švici v južnovzhodni Angliji in v Franciji; povsod toč je nastopila astronomski pomlad v znamenju snega. Tudi pri nas se je ta dan občutno ohladilo in je nastopil slabši vzhodni veter, a temperatura je ostala vendarle še do 5 stop. nad ničlo. Včeraj v petek pa se je z nova močno ohladilo in sneg smo dobili tudi v Sloveniji.

Dvokolesa, otroški vozički, šivalni stroji, plovmatika in strojni deli v veliki izbiri. Sprejemajo se v popolno popravilo dvokolesa, otroški vozički, šivalni in razni drugi stroji "TRIBUNA" tovarna dvokoles in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovska cesta št. 4, Zvonarska ulica št. 1. Prodajalna: Stari trg št. 28. 814

Blago za previeko divanov in drugega pohištva v veliki izbiri, dalje različno platno in jute za tapetnike, sodarje l. t. d. priporoča trdka

A. & E. Skaberné,
Ljubljana, Mestni trg 18.

Ivan Magdič
krojač 692

se priporoča za spomladansko sezono
Ljubljana, Gledališka ulica 7.

!POZOR! !POZOR!
NA PRODAJ

tovarni turinski avto 1 tip 15 ter, 1 1/2, ton teže, 2 tip 640/A, 3 ton teže. Prenovljeni kapitalno popravljeni. Ponudbe pod "Tovarni avto" na anonimno družbo **Aloma & Comp.** Ljubljana, Kong esni trg 3. 842

Klobuke in slamnike

vseh vrst, od preprostih do najčudnejših nudi vedno v zalogi tovarna klobukov in slamnikov **Franc Cerar v Stobu** pošta in želez. postaja Domžale pri Ljubljani. V popravila prevzema tudi vsa tozadevna dela ter pr. oblikuje po najnovejši modi. V Ljubljani prevzema vsa naročila in inoderiziranje trdka **Kovačević i Tršar** v Prešernovi ulici št. 5, kjer se sprejemajo 9008 v sredo in v soboto.

L. Mikuš
Ljubljana
Mestni trg 15
izdelovatelj dežnikov
Na drobno! Na debelo!
Zaloga sprehajalnih palic.
584 Popravila točno in solidno!

ČEVLJE
za gospode, dame in otroke, čevlje za tel.vadbo, tenis in kopanje iz najboljših svetovnih tovarn razpoliža na debelo in na drobno po čudovito nizkih cenah veletrgovina in razpošiljalna 259
R. STERMECKI,
Celje št. 366, Slov.
Zahtevajte ilustrovani cenik. Kar ne ugaja, se zmenja ali vrne donar.

Naročite! Dr. Iv. Prijatelj:
Predhodniki in idejni utemeljitelji ruskega realizma.
418 strani.
Cena D 23.—, po pošti D 1.50 več.
Kdor hoče poznati rusko književnost in razvoj ruskih razmer, mu je ta knjiga neločljivo potrebna.
Naroča se pri **Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Prešernova ulica, nasproti glavne pošte.**

Išče se
„tovarniški jermenar in sedlar“
z dobrimi izpričevali o enstem službovanju, ki se razume na vsa v poštev pripadajoča dela. — Ponudbe na bombazevo predilnico in tkalnico v Trzinu. 848

Jadranska montanska družba
Brzjav: „Montana“. d. z o. z. Telefon št. 9.
Ljubljana, Zvonarska ulica 5 (J)
Prodaja in kupuje Vse vrste kovin, rudnin in kemikalij ter vse industrijske izdelke, spadatajoče v rudarsko, železniško in kemijsko stroko. **Import. Eksport.**

Mašinist
traži se za veliko pilanu u Sloveniji. Nastup odmah. Reflektira se samo na prvorazredne sile koje su vješte montaži u velikim pogonima i koje imaju veliko praksu kod pilanskih strojeva. Ponude pod „PAROPILA“ na upravo lista.

Knjige za mladino:
Čika Jova Zmaj, **Pisani oblaki.** Vez D 7.—, po pošti D —40 več.
Ilika Waschietova: **Pravljice.** Z večbarvnimi slikami. Vezano D 11.—, po pošti D —50 več.
Čika Jova Zmaj-Gradnik: **Kalamandarija.** Vezano D 5.—, po pošti D —35 več.
Serli: **Bob in Tedi.** Povest o dveh dečkih s slikami. Broširano D 6.—, vez. D 8.—, po pošti D —75 več.
Knjige se naročajo pri **Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Prešernova ulica, nasproti glavne pošte.**

Korektorja,
več strojnikov
in stavcev
(na roko in na stroj)
sprejme
Delniška tiskarna
d. d. v Ljubljani.

+
Marija Gruntar, roj. Arrigler in dr. Rudolf Gruntar javljata vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretužno vest, da je preljubljeni soprog, odnosno stric, gospod
Ignacij Gruntar
notar
danes ob 10. uri predpoldne mirno v Gospodu zaspal.
Pogreb se vrši iz hiše žalosti v ulici Stare pravde št. 6 dne 27. t. m. ob pol 4. uri.
Na željo pokojnikovo se venci hvaležno odklanjajo.
V Ljubljani, dne 25. marca 1922.

Mali oglasi

Službe

Učenska 839

vijesega razreda gimnazije, isče instruktorja, zlasti dobrega matematika. Ponudbe na upravo pod „Takoja“.

Prodajalka, 810

izur. ena v trgovini z mešanin blagom, starejša moč, se takoj sprejme pri M. Grobotoku v Bobinjski Bistrici. — Istotam se prodaja dobro kisel zelje po niski ceni.

Prodajalka 841

dobre izurjena moč v trgovini mešanega blaga, event. tudi v trgovinah pisarniških poslih, ter trgovskih učencev poštenih staršev s primerno šolsko izobrazbo se sprejmeta. Anton Vodenik, Petrovce pri Celju.

Iščem knjigovodjo

za popoldansko delo. Le izvrševalni ponudbe na poštini predal 18. 809

Razno

Vinskog putnika 839

samostalnog uvedenog traži veletrgovina vina i žganja Bolbecker i drug Novo mesto.

Prodaja se nova hiša

z gospodarskim poslopjem, sadnim vrtom in 3200 sežnjav zemlje, z električno razsvetljavo, oddaljeno 15 m od posebej Zalec, vse na lepi legi ob Savinji, pripravno za rokodeleca ali penzionista. 835

Zamenjam vilo 835

v lepem kopališču na spodnjem Štajerskem, krasna solčnata lega, krasen razgled, zraven gospodarsko poslopje. Okoli vile ca. 2 orla zelenjadnega in sadnega vrta, travnik, smrekov gozdiček i. t. d., za hišo ali vilo z zemljiščem ali vsaj večjim vrtom v Ljubljani ali bližnji okolici. Vila se eventualno tudi prodaja. Ponudbe pod „Lepa pri-

ložnost» do dne 10. aprila 1922. na upravo „Jutra“.

Gostilni jermen

in la usnja za tovarne, mlino, žage in poljedelske stroje v vsaki širini, v zalogi pri **IVAN KRAVOS, Maribor.** 792

Beli fižol 840

(fižolica) v vrečah brutto za netto po K 14.— za kg odaja trdka **Paternost & Remie, Ljubljana, Slomševa ul. št. 11., Telefon št. 589.**

Dopisovanje

Zenitna ponudba. 46/a

Mlad trg ec z lastno trgovino se želi vsrhu skorajšnje živitve seznaniti z gospico do 28 let, neomadečevane preteklosti, posetnico trgovine na prometnem kraju Slovenije ali hiše pripravne za trgovino. Vdove brez otrok niso vključene. Ponudbe s sliko na upravo pod „sreča št. 200“ Tajnost zjamčena.

Trgovska banka, d. d., Ljubljana.

Poziv k subskripciji novih delnic.

Izredni občni zbor Trgovske banke, d. d., Ljubljana, je sklenil dne 25. marca zvišati delniško glavnico

od K 10,000.000.— na K 30,000.000.—

z izdajo

50.000 novih delnic à K 400.— nom. v skupnem znesku K 20,000.000.—

pod sledečimi pogoji:

1.) Dosedanji delničarji imajo pravico prevzeti na podlagi vsake stare delnice eno novo po K 400.— nom. po K 480.—, več 5 % obresti od nom. K 400.— od dne 1. februarja 1922. do dne plačila.

2.) Vsi oni subskribenti, ki so že pri prejšnji emisiji subskribirali in znesek vplačali, dobe nove delnice pod istimi pogoji, kakor pod točko 1.)

3.) Nedelničarji dobe delnice proti takojšnjemu plačilu po tečaju K 530.— več 5 % obresti od nom. K 400.— od dne 1. februarja 1922 do dne plačila.

4.) Nove delnice so deležne čistega dobička za leto 1922. in opremljene s kuponom za leto 1922.

5.) Nove delnice se izroče subskribentom tekom leta 1922.

6.) Reparticijo delnic, določenih za nove delničarje, si pridržuje upravni svet po končanem subskripcijskem roku.

7.) Subskripcija novih delnic se vrši od dne 3. aprila do dne 30. maja 1922, in sicer:

a) pri Trgovski banki, d. d., Ljubljana (začasni poslovalnici v Beethornovi ulici št. 50) in njeni podružnici v Mariboru;

b) pri Kmetiski posojilnici za ljubljansko okolico, Ljubljana.

8.) Ako bi se posameznim subskribentom ne moglo dodeliti polno število podpisanih delnic, se vplačani zneski pridržijo in se bodo dodelitev manjkajočih delnic izročila pri novi subskripciji.

V Ljubljani, dne 25. marca 1922.

Upravni svet

Trgovske banke, d. d., Ljubljana.

Istisnila Delniška tiskarna, d. d. v Ljubliar